

แนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย GUIDELINES FOR DEVELOPING RESIDENTIAL DESIGN TO PREPARE FOR AGING SOCIETY

กิตติกุล ศิริเมืองมูล¹ และ กาญจนา ปะทะนมปีย์²

Kittikul Sirimeungmoon and Khanjana Patanompee

Article History

Received: 06-04-2024; Revised: 12-09-2024; Accepted: 30-09-2024

<https://doi.org/10.14456/jsmt.2024./20>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ประเมินคุณภาพการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยรวมถึงสัมภาระ ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยใช้รูปแบบการใช้สถิติเชิงพรรณนากลุ่มตัวอย่างเป็นชาวบ้านที่มีอายุระหว่าง 45-59 ปี จำนวน 20 คน ในชุมชนบ้านร่อง ตำบลทางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ผลการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยในรูปแบบสามมิติ แบบประเมินคุณภาพและแบบสัมภาระความพึงพอใจในแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

สามารถออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยที่ทุกคนสามารถใช้งานได้สะดวก มีขนาดและพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานและมีพื้นที่รองรับวัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอเหมาะสม ส่วนผลการประเมินคุณภาพในการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญทางสถาปัตยกรรมอยู่ในระดับที่มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 และผลการสัมภาระความพึงพอใจในการออกแบบจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่าในภาพรวมพึงพอใจอยู่ในระดับที่มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54

คำสำคัญ: แนวทางการออกแบบ; การออกแบบบ้านพักอาศัย; สังคมสูงวัย

¹⁻²อาจารย์ คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

Lecturer, Faculty of Arts and Architecture, Rajamangala University of Technology Lanna

E-mail: kittikul70@gmail.com *Corresponding Author

ABSTRACT

This research aims to develop guidelines for developing residential house designs to prepare for an aging society, assess the quality of the guidelines, and conduct interviews regarding satisfaction with these design guidelines. A descriptive statistical approach was employed, with a sample of 20 residents aged between 45 and 59 from the Ban Rong community, Hang Dong Sub-district, Hang Dong District, Chiang Mai province. Participants were selected through purposive sampling. Data was collected using three-dimensional design works of the development guidelines for residential house design for an aging society, a quality assessment form, and a satisfaction interview regarding the design guidelines. Statistical analysis included percentages, means, and standard deviations.

The research findings indicated that:

Development guidelines for residential house design were user-friendly to all users, with dimensions and areas that could accommodate some modifications and still had sufficient space for materials and equipment. The assessment of design quality evaluated by architectural experts was at the highest level, with a mean of 4.89 and a standard deviation of 0.35. Moreover, the satisfaction interview results from the sample revealed that overall satisfaction was at the highest level, with a mean of 4.72 and a standard deviation of 0.54.

Keywords: Guidelines for developing; Residential Design; Aging Society

1. บทนำ

ประเทศไทยได้ก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ.2564 โดยมีประชากรสูงอายุเกินร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมดและมีแนวโน้มที่จะเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” ภายในปี พ.ศ.2578 โดยประมาณการว่าจะมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (สวีสตี สำเนาและปริณดา ลิขสิทธิ์ปรากฏ, 2566) โดยสถานการณ์นี้เป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศและระบบเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการแพทย์ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวมากขึ้น นโยบายการวางแผนครอบครัวหรือการควบคุมการมีบุตรซึ่งทำให้เกิดการลดภาวะเจริญพันธุ์ลงอย่างรวดเร็วและระดับการตายของประชากรที่ลดลงอย่างต่อเนื่องทำให้ประชากรสูงอายุของไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2563) และในปัจจุบันโลกได้เข้าสู่ยุคดิจิทัลซึ่งเปลี่ยนแปลงจากอดีตมาก ทำให้ชีวิตของผู้น่ายืนขึ้น ทุกอย่างสามารถเชื่อมต่อได้ด้วยเทคโนโลยีที่สามารถทำให้ใช้งานอุปกรณ์ต่างๆได้ทุกที่ทุกเวลา จากจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น การขับเคลื่อนเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุจึงเป็นประเด็นหลักลำดับต้นๆ ที่ทั่วโลกมองกันอย่างแพร่หลาย จึงทำให้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานส่งเสริมศักยภาพและสิทธิ, 2555)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งนี้การเกิดอุบัติเหตุของผู้สูงอายุมักเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ เช่น การเกิดอุบัติเหตุหกล้มภายในบ้าน โดยสาเหตุเกิดจากเฟอร์นิเจอร์ในบ้านกีดขวางทางเดินหรือเฟอร์นิเจอร์ไม่มั่นคงเวลาจับเพื่อพุงตัวทำให้หกล้มได้ พื้นบ้านลื่นลื่น เช่น พื้นห้องนอน พื้นห้องรับแขก พื้นห้องครัวและพื้นห้องน้ำ ใช้วัสดุพื้นหรือพรมเช็ดเท้าที่ลื่นจนเกินไป ขอบทางเดิน ขอบประตูสูงเกินไป อาจทำให้สะดุดได้ ราวจับบันไดที่ติดตั้งไม่แข็งแรง มั่นคง ที่เก็บของอยู่ในระยะที่เอื้อมถึงยาก เป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2558) โดยในการหาแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยจะใช้การออกแบบตามหลัก Universal Design หรือการออกแบบ

เพื่อทุกคน เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์สภาพแวดล้อมที่ไม่มีการดัดแปลงหรือปรุงแต่ง เป็นการออกแบบที่ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด โดยไม่มีข้อจำกัดของอายุและสภาพร่างกาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น การพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยจึงเป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น การออกแบบบ้านให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงวัยนั้นสามารถช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิต ลดอุบัติเหตุ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคมของผู้สูงวัยได้ จนนำไปสู่ประเด็นการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้คือ ศึกษาการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ประเมินคุณภาพและสัมภาระความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย รวมถึงบุคคลทั่วไป นักออกแบบ ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับบ้านพักอาศัยสามารถนำผลงานการออกแบบที่ได้ออกแบบไว้ไปประยุกต์ใช้ในงานก่อสร้างหรือปรับปรุงบ้านพักอาศัยและสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้สูงวัยจนนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย
2. เพื่อประเมินคุณภาพการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย
3. เพื่อสัมภาระความพึงพอใจการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

3. การทบทวนวรรณกรรม

กรมกิจการผู้สูงอายุ (2566) ได้ให้ความหมาย ประชากรวัยทำงาน ไว้ว่า เป็นกลุ่มประชากรที่อยู่ในช่วงวัย 15 – 60 ปี และสามารถแบ่งได้ ดังนี้ วัยทำงานตอนต้น (อายุ 15-29 ปี) วัยทำงานตอนกลาง (อายุ 30-44 ปี) และวัยทำงานตอนปลาย (อายุ 45-59 ปี)

ความหมายของสังคมผู้สูงอายุ

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายของสังคมผู้สูงอายุ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) และระดับ Super-aged Society โดยได้ให้นิยามของระดับต่างๆ ไว้ดังนี้ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562)

1. ระดับการก้าวหน้าเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คือ การมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปรวมทั้งเพศชายและเพศหญิงมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี เกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ
2. ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ คือ การมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 หรือประชากรอายุ 65 ปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14 ของประชากรโดยรวมทั้งหมดของทั้งประเทศ
3. ระดับ Super-aged Society คือ การมีประชากรอายุ 65 ปี ขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ United Nations Population Fund: UNFPA) และองค์การเฮล์เพอจ อินเตอร์เนชั่นแนล

กรมกิจการผู้สูงอายุ (2562) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพในวัยสูงอายุ แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่มองเห็นได้ เช่น ผิวหนัง ผอม เฒ่า หน้ำ สายตา หู ฟัน ลิ้น และการเปลี่ยนแปลงที่มองไม่เห็น เช่น กล้ามเนื้อ กระดูก ไขมัน ข้อต่อ เส้นเอ็น ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจและอารมณ์

การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัย (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) ประกอบด้วย

1. การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ คือ การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถปฏิบัติหน้าที่ประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4 | วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

2. การเตรียมความพร้อมด้านสังคม คือ การรับรู้และแสวงหาแนวทางในการทำให้ตัวเองมีความพร้อมด้านสังคม เช่น การเรียนรู้เพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ การรู้สิทธิของตนเองเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ สิ่งที่ต้องรับรู้ในการเตรียมความพร้อมด้านสังคม ประกอบด้วยพัฒนาตลอดช่วงอายุการเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลง ทุกช่วงวัยต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ ต่อความสูงอายุและตระหนักถึงการเป็นผู้สูงอายุที่ดีมีศักยภาพในอนาคต

3. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะวัยสูงอายุเป็นวัยที่มีค่าใช้จ่ายหลายประการ ทั้งค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่ารักษาพยาบาล สวนทางกับการมีรายได้ที่ลดลง ดังนั้น เราควรเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ โดยการสร้างความมั่นคงทางรายได้ การทำงานและการวางแผนทางการเงิน สิ่งที่ต้องเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจประกอบด้วย การมีรายได้ภายหลังที่ยุติจากงานประจำ ทักษะด้านอาชีพต่างๆ การออม การจัดการหนี้ เป็นต้น

4. การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม การเตรียมการในด้านที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แข็งแรง สถานที่ตั้งแหล่งที่อยู่อาศัย ควรมีความสะดวก ปลอดภัยในการเดินทาง อยู่ใกล้แหล่งชุมชน สามารถติดต่อกับบุตรหลานญาติเพื่อนสนิทได้ง่าย มีการจัดบ้านและสภาพแวดล้อมภายในบ้าน เพื่อการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม อย่างสะดวกสบาย

5. การเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม คือ การมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างรู้เท่าทัน สิ่งที่ต้องรับรู้ในด้านเทคโนโลยี ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและเข้าสู่วัยสูงอายุ การศึกษาเรียนรู้และฝึกใช้เทคโนโลยีจะทำให้คุ้นเคยและสามารถนำไปปรับใช้ในการเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุในอนาคตในด้านต่างๆ

ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

เมื่อผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ความต้องการที่อยู่อาศัยก็เปลี่ยนแปลงไป การออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุต้องใส่ใจตั้งแต่โครงสร้าง การตกแต่งบ้าน การจัดวางหรือติดตั้งวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่รองรับความเสื่อมถอยของร่างกายทั้ง 4 ด้าน คือ การมองเห็น การเคลื่อนไหวร่างกาย ความไม่สมดุลของฮอร์โมนและอารมณ์ การได้ยิน โดยมีหลักการดังนี้

1. มีความปลอดภัยทางกายภาพ จัดให้มีแสงสว่างเพียงพอบริเวณบันไดและทางเข้าบ้าน มีราวจับในห้องน้ำ พื้นกระเบื้องไม่ลื่น อุปกรณ์เปิดปิดน้ำ รวมถึงประตูควรเลือกให้เหมาะสมต่อการออกแรงเปิดของของผู้สูงอายุ และจัดให้มีสัญญาณฉุกเฉินไว้ที่หัวเตียงและในห้องน้ำ เพื่อเรียกขอความช่วยเหลือหากเกิดอุบัติเหตุขึ้น

2. บริเวณบ้านควรใช้งานได้สะดวก เข้าถึงง่าย ควรมีการจัดให้มีทางลาดสำหรับรถเข็น อุปกรณ์ที่จัดให้มีในบ้านต้องคำนึงถึงส่วนสูงของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นตู้ เตียง โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ

3. ลักษณะของบ้านควรสร้างแรงกระตุ้นให้กับผู้สูงอายุได้ เช่น การเลือกใช้สีที่เหมาะสม การมีแสงสว่างที่เหมาะสมในแต่ละจุดของบ้าน

4. ควรออกแบบหรือปรับปรุงบ้านให้ดูแลรักษาง่าย ไม่ควรใหญ่โตจนเกินไป

การออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design)

การออกแบบเพื่อให้ทุกคนในสังคมหรือสมาชิกภายในบ้านใช้งานได้ โดยแนวคิดหลักในการออกแบบจะมุ่งเน้นเรื่องประโยชน์ใช้สอยที่ทุกคนในสังคมสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียมกัน ไม่เลือกที่จะทำเพื่อบุคคลหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ จึงเป็นการออกแบบที่คำนึงถึงการใช้งานอย่างคุ้มค่า ครอบคลุมสำหรับทุกคนและเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็น ผู้สูงอายุ เด็ก คนป่วย สตรีมีครรภ์และคนพิการ โดยหลักสำคัญของ Universal Design มี 7 ประการ ดังนี้

1. ทุกวัยใช้ได้ ทุกกลุ่มใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียม โดยคำนึงถึงความสะดวก ปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้

2. ปรับเปลี่ยนการใช้ได้ การออกแบบสามารถรองรับการใช้สอยจากผู้ใช้ที่หลากหลาย โดยอาจมีหลายทางเลือกที่สามารถใช้งานได้สะดวก ทั้งการใช้งานมือขวาหรือมือซ้าย

3. ใช้งานง่าย ง่ายต่อการเข้าใจและไม่ซับซ้อน โดยไม่คำนึงถึงประสบการณ์ ความรู้ ภาษา หรือระดับความชำนาญของผู้ใช้

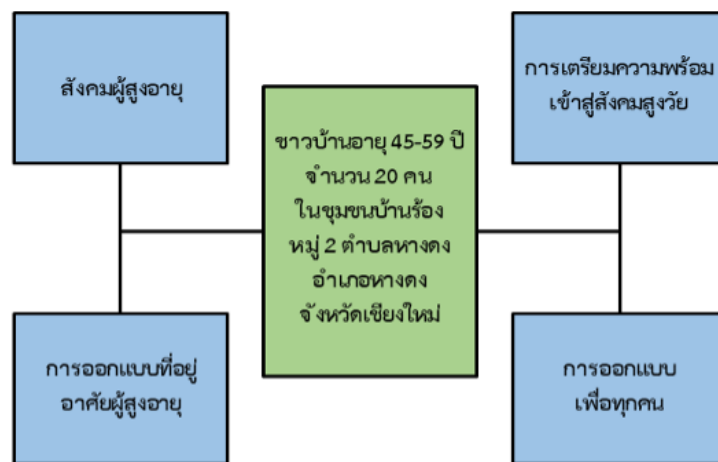
4. ง่ายต่อความเข้าใจ มีการให้ข้อมูลที่เข้าใจง่าย ไม่จำเป็นต้องอาศัยการรับรู้ทางร่างกายที่มากเกินไป
5. การออกแบบที่ป้องกันความผิดพลาดได้ การออกแบบควรลดอันตรายหรืออุบัติเหตุต่างๆอันอาจเกิดขึ้นได้โดยไม่ตั้งใจ มีการออกแบบการเตือนอันตรายที่อาจเกิดขึ้นไว้
6. ใช้แรงน้อย ใช้งานสบายเบาแรง
7. ขนาดและพื้นที่ใช้งานที่เหมาะสมกับการเข้าถึงและใช้สอยด้วยขนาดและพื้นที่ใช้งานที่เหมาะสม สามารถใช้งานได้อย่างสะดวกทั้งการเอื้อม การจับต้อง โดยปราศจากเงื่อนไขของข้อจำกัดทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยที่มีขอบเขตการศึกษาวัยรุ่นที่เจาะจง คือ ชาวบ้านอายุ 45-59 ปี จำนวน 20 คน ในชุมชนบ้านร่อง หมู่ 2 ตำบลหางดง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยใช้ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชาวบ้านอายุ 45-59 ปี ในชุมชนบ้านร่อง ตำบลหางดง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชาวบ้านอายุ 45-59 ปี จำนวน 20 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในชุมชนบ้านร่อง ตำบลหางดง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

2. ขอบเขตการวิจัย

ชุมชนบ้านร่อง ตำบลหางดง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีเครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

6 | วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

1. ผลงานการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

1.1 การสร้างผลงานออกแบบ แนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกบ้านพักอาศัย อาคาร บ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ตามสถานที่ต่างๆ เช่น หน่วยงานของภาครัฐ หน่วยงานเอกชน บ้านเช่า ห้องเช่า อาคารชุดพักอาศัย อาคารพาณิชย์ เป็นต้น และศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบแนวคิดในการหาแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย 2) นำแนวคิด ทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรมมาประยุกต์ใช้ในการหาแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย 3) ทำการร่างแบบบ้านพักอาศัยลงบนกระดาษ 4) นำแบบร่างบ้านพักอาศัยที่ร่างไว้ในกระดาษ มาเขียนด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบสองมิติ 5) นำแบบร่างบ้านพักอาศัยในรูปแบบสองมิติไปขึ้นรูปแบบจำลองด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบสามมิติ

1.2 แบบประเมินคุณภาพการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย 1) การสร้างแบบประเมินคุณภาพการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยแบบประเมินคุณภาพนี้ ได้ใช้ในการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทางสถาปัตยกรรม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 2) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเครื่องมือวิจัย เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับสร้างและข้อคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 3) สร้างแบบประเมินคุณภาพให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญของเนื้อหาของแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย 4) นำแบบประเมินคุณภาพการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางสถาปัตยกรรม ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Index of Consistency : IOC) ค่า IOC ต้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1 ผลเฉลี่ยรวม เท่ากับ 0.80 หมายความว่าแบบประเมินคุณภาพฉบับนี้สามารถนำไปใช้ประเมินคุณภาพได้ 5) นำแบบประเมินคุณภาพการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและดำเนินการตีพิมพ์เป็นแบบประเมินคุณภาพฉบับสมบูรณ์ต่อไป

1.3 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

- การสร้างแบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยให้ครอบคลุมสาระสำคัญของเนื้อหา ซึ่งคณะผู้วิจัยได้กำหนดการประเมินด้านต่างๆ ไว้ ดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาข้อมูล ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการใช้งานเครื่องมือวิจัย 2) สร้างแบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยให้ครอบคลุมสาระสำคัญของเนื้อหา ซึ่งคณะผู้วิจัยได้กำหนดการประเมินต่างๆ ไว้ ดังนี้ ส่วนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ส่วนที่ 3 สัมภาษณ์ข้อเสนอแนะอื่นๆ 3) แบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย เป็นแบบประเมินที่ใช้มาตราส่วนประเมินค่า โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด 4) นำแบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 – 1 ซึ่งค่า IOC เฉลี่ยรวมอยู่ที่ระดับ 0.91 แปลว่าแบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์แนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย นำไปใช้ในการสัมภาษณ์ได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย จากกลุ่มตัวอย่าง ชาวบ้านอายุ 45-59 ปี จำนวน 20 คน ในชุมชนบ้านร้อง ตำบลหางดง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ และนำข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมทั้งหมดมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

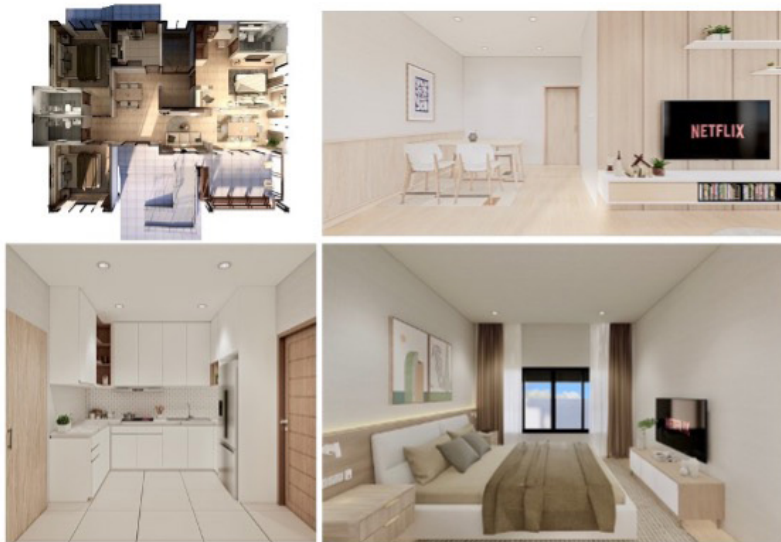
ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อค้นหาแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

6. ผลการวิจัย

1. ผลงานการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและสรุปผลการออกแบบได้ ดังนี้

ภาพที่ 2

การแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านและการเลือกใช้โทนสีอ่อนในการออกแบบ

ที่มา : กิตติกุล ศิริเมืองมูล และกาญจนา ปะทะนมปีย์ (2566)

1.1 การสร้างพื้นที่ที่เหมาะสมกับการใช้งานและการเข้าถึง ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยการสร้างพื้นที่ให้เหมาะสมกับการใช้งานและการเข้าถึง มีการเลือกใช้สีโทนอ่อน เช่น สีขาว สีครีม สีขาวครีม เป็นโทนสีที่ทำให้ขนาดและพื้นที่ของห้องกว้างขึ้น ดูสบายตา มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนชัดเจน เช่น ห้องรับแขก ห้องครัว ห้องนอน ห้องน้ำ เป็นต้น โดยเฉพาะห้องน้ำได้ทำการออกแบบพื้นที่ที่สามารถใช้งานได้สะดวกและปลอดภัย

8 | วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

ภาพที่ 3

การใช้ลูกบิดประตูแบบก้านโยกภายในห้องต่างๆ

ที่มา: กิตติกุล ศิริเมืองมูล และกาญจนา ปะทะนมปีย์ (2566)

ภาพที่ 4

การออกแบบทางเดินเข้าบ้านแบบปกติและแบบทางลาด

ที่มา: กิตติกุล ศิริเมืองมูล และกาญจนา ปะทะนมปีย์ (2566)

1.2 การออกแบบให้ใช้งานง่าย ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยใช้ลูกบิดแบบคันโยกแทนการใช้ลูกบิดกลม เพื่อสะดวกในการใช้งานบิดเปิดและการออกแบบทางเดินเข้าบ้านเป็นแบบปกติและแบบทางลาด ตามสัดส่วน 1:12 เช่น ถ้าต้องยกระดับพื้นสูง 10 เซนติเมตร ต้องมีทางลาดยาวไปถึง 120 เซนติเมตร เพื่อสะดวกในการใช้รถเข็นและวัสดุที่ใช้ในส่วนทางเดินเข้าบ้านเป็นแบบพื้นเรียบ ทางลาดเป็นหินทรายล้าง เพื่อป้องกันการลื่นบริเวณทางลาด

ภาพที่ 5

การออกแบบพื้นที่ภายในห้องน้ำและวัสดุ – อุปกรณ์ที่ใช้ภายในห้องน้ำ

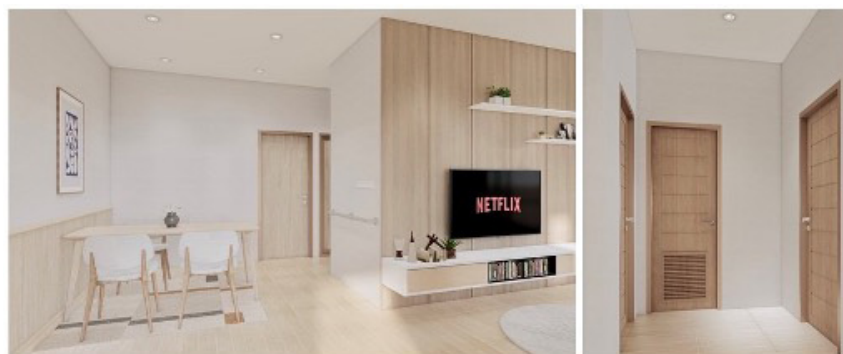

ที่มา : กิตติกุล ศิริเมืองมูล และกาญจนา ปะทะนมปีย์ (2566)

1.3 การออกแบบที่ปรับเปลี่ยนการใช้งานได้ ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยให้สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้ เช่น ทำการออกแบบราวจับทั้งในส่วนทางเดินและห้องน้ำ ราวจับในห้องน้ำสามารถจับได้ทั้ง 2 ข้างเพื่อสะดวกในการใช้งานทั้งมือซ้ายและมือขวา ส่วนของฝักบัวเป็นฝักบัวแบบมีแกนที่สามารถปรับระดับขึ้น-ลง ได้ง่าย ก๊อกน้ำเป็นแบบก้านโยก ซึ่งติดตั้งในตำแหน่งที่สามารถเอื้อมมือใช้งานได้

ภาพที่ 6

การออกแบบราวจับติดตั้งบริเวณทางเดินและระบบแสงสว่างภายในบ้าน

ที่มา : กิตติกุล ศิริเมืองมูล และกาญจนา ปะทะนมปีย์ (2566)

10 | วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

1.4 การออกแบบที่เพื่อการใช้งานที่ผิดพลาดได้ ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย เช่น ได้ทำการออกแบบให้มีราวจับติดผนังหรือติดประตู ทำจากวัสดุผิวเรียบ โดยช่วงปลายด้านล่างสูงจากระดับพื้น 80-85 เซนติเมตร ส่วนมือจับประตู ติดตั้งให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 100 เซนติเมตร และไม่เกิน 120 เซนติเมตร เพื่อป้องกันการลื่น ส่วนการออกแบบระบบแสงสว่างให้สามารถส่องสว่างเพียงพอในทุกจุด สามารถเปิด-ปิดไฟได้ง่ายหรือใช้เป็นแบบอัตโนมัติ เมื่อเวลาเดินทางทางเดินและห้องน้ำ สะดวกต่อการใช้งานและช่วยลดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น

ภาพที่ 7

การออกแบบประตูและหน้าต่างของตัวบ้านเป็นบานเลื่อน

ที่มา : กิตติกุล ศิริเมืองมูล และกาญจนา ปะทะนมปีย์ (2566)

1.5 การออกแบบโดยใช้แรงน้อย ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการออกแบบแนวทางการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ให้สามารถใช้อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆภายในบ้านได้อย่างสะดวกสบาย ใช้แรงน้อย ไม่เกิดความเมื่อยล้า เช่น การออกแบบประตู - หน้าต่างให้เป็นบานเลื่อน ช่วยผ่อนแรงในการเปิด-ปิดให้สะดวกและง่ายขึ้น

ภาพที่ 8

การเลือกใช้อวัสดุพื้นภายในบ้าน

ที่มา : กิตติกุล ศิริเมืองมูล และกาญจนา ปะทะนมปีย์ (2566)

1.6 การออกแบบที่ทำให้ทุกคนใช้ด้วยกันได้อย่างเท่าเทียม ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยที่ทุกคนสามารถใช้งานได้ ทั้งคนปกติ เด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ คนพิการ สามารถใช้อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆได้อย่างเท่าเทียมกัน เช่น การออกแบบพื้นบ้าน พื้นมีความเรียบเสมอกันอยู่ในระดับเดียวกันทั้งหมด โดยพื้นภายในบ้านจะทำการปูพื้นกระเบื้องลามิเนต กระเบื้อง SPC ซึ่งมีคุณสมบัติที่โดดเด่นคือดูดซับได้ดี ไม่ลื่น ลดแรงกระแทก ลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ การออกแบบหน้าต่างให้ดูโล่ง กว้าง ทั้งนี้เพื่อผู้สูงอายุหรือคนพิการที่นั่งรถเข็นสามารถมองเห็นวิวภายนอกบ้านได้อย่างชัดเจน

2. ผลการประเมินคุณภาพในการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

ตารางที่ 1

ผลการประเมินคุณภาพในการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย จากผู้เชี่ยวชาญทางสถาปัตยกรรม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการจัดวาง ขนาดและพื้นที่ใช้งาน	4.95	0.22	ดีมาก
2. รูปแบบการใช้งาน ความสะดวกสบาย	4.60	0.68	ดีมาก
3. ความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนการใช้งาน	4.95	0.22	ดีมาก
4. การเลือกวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ	4.95	0.22	ดีมาก
5. ประโยชน์การใช้สอย	4.95	0.22	ดีมาก
6. ความสวยงาม / ความเหมาะสม	4.90	0.31	ดีมาก
7. ความปลอดภัยในการใช้งาน	4.95	0.22	ดีมาก
เฉลี่ย	4.89	0.35	ดีมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การประเมินคุณภาพการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยจากผู้เชี่ยวชาญทางสถาปัตยกรรม ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.35

12 | วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

3. ผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

ตารางที่ 2

ผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การออกแบบที่ตรงตามความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน	4.60	0.60	ดีมาก
2. การออกแบบที่รองรับกิจกรรมและความสามารถที่หลากหลายของผู้ใช้งาน	4.75	0.55	ดีมาก
3. การออกแบบที่เข้าใจง่าย โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงระดับความรู้ ความสามารถทางสถาปัตยกรรมของผู้ใช้งาน	4.65	0.59	ดีมาก
4. การออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือความสามารถของผู้ใช้งาน	4.85	0.37	ดีมาก
5. การออกแบบที่สามารถลดอุบัติเหตุได้	4.65	0.59	ดีมาก
6. การออกแบบที่สามารถนำมาใช้งานได้มีประสิทธิภาพ สะดวกสบาย ไม่เกิดอาการเมื่อยล้าของผู้ใช้งาน	4.85	0.37	ดีมาก
7. การออกแบบที่สามารถใช้งานได้ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงขนาดร่างกาย ลักษณะท่าทาง การเคลื่อนไหวของผู้ใช้งาน	4.70	0.57	ดีมาก
เฉลี่ย	4.72	0.54	ดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือความสามารถของผู้ใช้งานและการออกแบบที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกสบาย ไม่เกิดอาการเมื่อยล้าของผู้ใช้งาน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.37

7. อภิปรายผล

1. การออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ทางคณะผู้วิจัยได้นำแนวความคิดหลักๆ ซึ่งได้แก่ แนวคิดของสังคมผู้สูงอายุ การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและการออกแบบเพื่อทุกคนมาใช้ในการออกแบบ เพื่อให้มีบ้านพักอาศัยที่เหมาะสมสำหรับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับกรมกิจการผู้สูงอายุ (2562) เรื่องที่อยู่อาศัย คือ มีความปลอดภัยทางกายภาพ ได้แก่ มีราวจับในห้องน้ำ พื้นกระเบื้องไม่ลื่น อุปกรณ์ปิดเปิดน้ำและประตูต้องเลือกให้เหมาะสมต่อการออกแรงเปิดของผู้สูงอายุ (งามจิต พระเนตร, 2566) มีการจัดให้มีสัญญาณฉุกเฉินที่หัวเตียงและห้องน้ำ บริเวณบ้านมีทางลาดสำหรับรถเข็น และสอดคล้องกับงานวิจัยของฤชานนท์ สุขสมชล (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการออกแบบอาคารแบบเตี้ยและสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาอาคารพักอาศัยรวมโครงการ ลุมพินีวิลล่าราชพฤกษ์-บางแวก พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายหลายๆ ด้านของผู้สูงอายุ การออกแบบที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้อย่างสะดวกปลอดภัย ช่วยลดความเสี่ยงต่อการล้มและป้องกันอุบัติเหตุที่อาจ

เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ การออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุต้องให้ความสำคัญตั้งแต่โครงสร้าง การตกแต่ง การจัดวาง หรือการติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับความเสื่อมถอยของร่างกาย

2. ผลการประเมินคุณภาพการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย ไพรสินธุ์, อัญญา วรรณกายนต์ และลลิตทิพย์ รุ่งเรือง (2563) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการด้านการเคลื่อนไหว ตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน พบว่า ในการออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุต้องสามารถพักอาศัยและใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีความยืดหยุ่นปลอดภัย เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ใช้งานอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่เกิดความเมื่อยล้าในการใช้งานและไม่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและปราศจากอุปสรรค

3. ผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย พบว่า ความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชารัตน์ อัครมณี (2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะคติของผู้อยู่อาศัยต่อลักษณะคอนโดมิเนียมที่ส่งเสริมสุขภาวะในการอยู่อาศัย พบว่า โดยส่วนใหญ่ให้คะแนนความพึงพอใจเรื่องสุขภาวะในคอนโดมิเนียมที่อยู่อาศัยในปัจจุบันอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เพราะได้ทำการออกแบบที่พักอาศัยให้มีขนาดและพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเข้าถึงและการใช้งาน สามารถใช้พักอาศัย ดำเนินชีวิตประจำวันได้ทั้งคนปกติ เด็ก ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ตลอดจนคนพิการได้อย่างเท่าเทียมกัน อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างสะดวกสบาย ไม่เกิดความเมื่อยล้าในการใช้งานและไม่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ (นิชารัตน์ อัครมณี, 2562 อ้างใน อภิชัย ไพรสินธุ์ และคณะ, 2563)

8. องค์ความรู้ที่ได้รับ

1. สามารถออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย
2. รู้ถึงคุณภาพการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย
3. รู้ถึงความพึงพอใจในการออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ทราบถึงแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย
2. ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อชาวบ้านชุมชนและหน่วยงานของรัฐในการวางแผนงบประมาณค่าใช้จ่ายและต้นทุนการก่อสร้างที่สามารถนำมาก่อสร้างจริงได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การออกแบบแนวทางพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุสำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ควรสอบถามปัญหาและความต้องการใช้งานจริงเป็นหลัก เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบและทำให้ผลงานการออกแบบมีประสิทธิภาพและตอบโจทย์การใช้งานของผู้ใช้งาน
2. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสามารถนำไปเป็นต้นแบบหรือต่อยอดในการจัดทำโครงการบ้านจัดสรร บ้านสำหรับคนวัยเกษียณในการทำธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้

รายการอ้างอิง

- กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2564. (2564, 4 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 138 ตอนที่ 16 ก หน้า 19-29.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). *มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ (ฉบับปรับปรุง)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (10 มีนาคม 2567). *โครงการศึกษารูปแบบการให้บริการการบริหารและการจัดการที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ*. http://dop.go.th/download/knowledge/th1512636145-109_4.pdf
- งามจิต พระเนตร. (2566). *การพัฒนาารูปแบบการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ*. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี
- ณิชารัตน์ อัครมณี. (2562). พัฒนคติของผู้อยู่อาศัยต่อลักษณะคอนโดมิเนียมที่ส่งเสริมสุขภาวะในการอยู่อาศัย. *วารสารสาธิตศาสตร์*, 34(3), 339-351. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sarasatr/article/view/187570/152935>
- ดิศราภรณ์ ศรีทอง. (2560). *ผู้สูงอายุ: ที่อยู่อาศัยของผู้เกษียณอายุ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ไทรรัตน์ จารุทัศน์. (2558). *คู่มือการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design Guide Book)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เทพเพ็ญวานิชย์.
- ธมนวรรณ วงศ์หนองเตย. (2564). ปัจจัยและทัศนคติที่มีผลต่อการเข้าพักอาศัยในโครงการที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นวนน้อย บุญวงศ์ และจันทน์ เนียมทรัพย์. (2545). *การออกแบบภายในอาคารเพื่อคนพิการ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2562*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฤชานนท์ สุขสมชล. (2563). *การศึกษาแนวทางการออกแบบอาคารแบบเดี่ยวและสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาอาคารพักอาศัยรวมโครงการ ลุมพินีวิลล่าราชพฤกษ์-บางแกว*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ศศิธร บัวประดิษฐ์ และไทรรัตน์ จารุทัศน์. (2561). สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุหลังจากการย้ายที่อยู่อาศัยแบบแฟลตสู่อาคารสูง : กรณีศึกษา อาคารพักอาศัยแปลง G โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. *สาธิตศาสตร์*, 2(3), 326-338 <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sarasatr/article/view/187563/152934>
- ศวิษฐ์ พิริยะสุรวงศ์ และวิรัชญา บัวศรี. (2560). การออกแบบพื้นที่ภายในห้องของอาคารชุดพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุกรณีศึกษา: แฟลตเคหะชุมชนดินแดง. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(1), 174-184. <https://journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/article/view/1001/955>
- สาวิณี สำเภา และปวีณา ลิ้มปิทีปรการ. (2566). *การเตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุเพื่อรองรับสังคมสูงวัย* *อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์, การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14* (น.1288-1303). มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2564*. สำนักงานคณะกรรมการสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานส่งเสริมศักยภาพและสิทธิ. (2555). *คู่มือการออกแบบสภาพแวดล้อมสำหรับคนพิการ และคนทุพพลภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2558). *คู่มือสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546* (พิมพ์ครั้งที่ 13). สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ
- สุจิตรา จิระวานิชย์กุล. (2556). *พฤติกรรมและสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอาคารชุดที่ออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษา โครงการสวนคนใจดี จังหวัดสมุทรปราการ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สุชน ยี่มรัตน์บรร. (2561). การพัฒนาการออกแบบบ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงวัยด้วยหลักการออกแบบสำหรับคนทุกวัย. *วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล*, 26(1), 173-188. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/archkmitl/article/view/132743/99613>
- อภิชัย ไพรสินธุ์, อัสภา วรรณกายนต์ และลลิตทิพย์ รุ่งเรือง. (2563). การออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และคนพิการด้านการเคลื่อนไหว ตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 7(11), 298-313. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/248298/167162>
- Nygaard, K.M. (2018). *What is Universal Design-Theories, Terms and Trends*. Kuala Lumpur :Malaysia.